

Pētījums par tiešsaistes uzņēmējdarbības modeļiem, kas pārkāpj intelektuālā īpašuma tiesības — 2. posms

Kopsavilkums

E-veikali, kas šķietami pārkāpj preču zīmju tiesības, lietojot iepriekš izmantotus domēna nosaukumus

Kopsavilkums

Pētījums par tiešsaistes uzņēmējdarbības modeļiem, kas pārkāpj intelektuālā īpašuma tiesības — 2. posms

E-veikali, kas šķietami pārkāpj preču zīmju tiesības, lietojot iepriekš izmantotus domēna nosaukumus

Priekšvārds

EUIPO publicēja 1. posma ziņojumu par tiešsaistes uzņēmējdarbības modeļiem, kas pārkāpj intelektuālā īpašuma tiesības, lai nodrošinātu atbilstību Intelektuālā īpašuma noziegumu koordinētās koalīcijas (*IPC3*) darbības uzsākšanai Eiropā..

Ziņojumā tika sniegts pārskats par dažādiem veidiem, kā tiešsaistē tiek komerciāli pārkāptas intelektuālā īpašuma tiesības, un sniegts pilnīgi jauns šādu uzņēmējdarbības modeļu identificēšanas, detalizēšanas, analīzes un atspoguļošanas veids. Uz šo ziņojumu bieži atsaucas saistībā ar tiešsaistes uzņēmējdarbības modeļiem, kas pārkāpj tiesības.

Pašreizējā pētījuma pamatā ir sākotnējie konstatējumi, un tajā sīkāk aplūkota informācija par to, cik plaši intelektuālā īpašuma tiesību šķietamie pārkāpēji izmanto domēna nosaukumus, ko agrāk izmantojušas slavenības, organizācijas, ārvalstu vēstniecības, komercdarbības uzņēmumi un citas personas.

Par šo fenomenu pirmo reizi ziņoja Dānijas kibernetikas eksperts, kurš konstatēja, ka šķietamie preču zīmju tiesību pārkāpēji sistemātiski pārreģistrēja lielu skaitu Dānijas domēna .dk iepriekš izmantotu domēna nosaukumu.

Plāns bija izmantot šādu domēna nosaukumu popularitāti, lai veicinātu interneta datplūsmu uz jauniem e-veikaliem, kuri pārdod preces, ar kurām šķietami pārkāpj preču zīmju tiesības. Kad domēna nosaukumi bija pieejami pārreģistrācijai, šķietamie pārkāpēji tos nekavējoties iegādājās un drīz pēc tam aktivizēja e-veikalu.

EUIPO sāka izmeklēt, vai Dānijā identificētā prakse tiek izmantota arī citās Eiropas valstīs, kurās ir attīstīta e-tirdzniecības nozare.. Pētījumam tika izraudzīta Zviedrija, Vācija, Apvienotā Karaliste un Spānija, un pētījuma rezultātā tika sagatavots šis ziņojums.

Rezultāti ir pārsteidzoši un rāda, ka Dānijā identificētā prakse pastāv arī četrās izraudzītajās valstīs un vēl lielākā apmērā nekā varēja sagaidīt.

Pēc detalizētas 40 gadījumu izpētes, pētījums arī šķietami norāda, ka tūkstošiem e-veikalu, kas sākotnēji var likties savstarpēji nesaistīti, iespējams, vada viens vai daži uzņēmumi, kas Eiropas patērētājiem pārdod preces, ar kurām šķietami pārkāpj preču zīmju tiesības.

Jaunais ziņojums sniedz turpmākus pierādījumus par intelektuālā īpašuma tiesību komerciālo pārkāpumu tiešsaistē problēmas mērogu un uzsver sadarbības nepieciešamību ES līmenī, lai kontrolētu šo situāciju

António CAMPINOS
EUIPO izpilddirektors

1. Kopsavilkums

Eiropas Savienības Intelektuālā īpašuma birojs (*EUIPO*), izmantojot Eiropas Intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumu novērošanas centru, 2015. gadā uzsāka pētījumu par tiešsaistes uzņēmējdarbības modeļiem, kurus izmanto, lai pārkāptu intelektuālā īpašuma tiesības (IĪT). Iniciatīvu izveidoja kā neatkarīgu, uz datiem balstītu pētījumu, kurā novērtētu un analizētu, kā darbojas un tiek finansēti tiešsaistes IĪT pārkāpumi komerciālā mērogā, kā tie nes peļņu to operatoriem, kāda veida saturu tie izplata un cik liela ir to lietotāju bāze.

Pētījums sniedz politikas veidotājiem, pilsoniskajai sabiedrībai un privātajiem uzņēmumiem plašāku izpratni par situāciju. Vienlaikus tas palīdz identificēt un labāk izprast atbildes reakciju apmēru, kuras nepieciešamas, lai risinātu liela mēroga tiešsaistes IĪT pārkāpumu problēmas.

Bija paredzēts, ka pētījums tiks iedalīts divos posmos:

- 1. posms — kvalitatīvs pētījums, kura mērķis ir sniegt pārskatu par dažādiem uzņēmējdarbības modeļiem, kurus izmanto IĪT tiešsaistes pārkāpumos;
- 2. posms — kvantitatīvs pētījums, kurā detalizēti pēta vienu vai vairākus būtiskus konkrētos uzņēmējdarbības modeļus un stratēģijas.

Ziņojums par 1. posmu tika publicēts 2016. gada 12. jūlijā, un tas ir pieejams *EUIPO* tīmekļa vietnē¹.

Veicot pētījumu 1. posmā, tika identificēts nesens Dānijā veikts pētījums², kurā uzmanība vērsta uz domēnu nosaukumu sistēmas (*DNS*) konkrēta lietojuma atklātu modeli, kas tiek īstenots Dānijas valsts koda augstākā līmeņa domēnā (*ccTLD*) .dk. Ideja par pētījumu radās no plašsaziņas līdzekļos izteiktiem viedokļiem par e-veikaliem, kas radušies tiešsaistē un šķietami pārkāpj preču zīmju tiesības, taču kurus uzskata par individuāliem un nesaistītiem e-veikaliem. Dānijas pētījuma mērķis bija identificēt, vai šādu e-veikalu izveides pamatā ir modelis vai struktūra. Analizējot iepriekš lietotu domēna nosaukumu pārreģistrāciju, bija iespējams noteikt, ka e-veikali, kuri pārdod preces, kas šķietami pārkāpj preču zīmju tiesības, tika izveidoti, izmantojot domēna nosaukumus, kas iepriekš tiešsaistē izmantoti dažādiem nolūkiem. Kad domēnu nosaukumi bija pieejami pārreģistrācijai, struktūras, kas pārvalda e-veikalus, sistemātiski pārreģistrēja domēnu nosaukumus un īsi pēc tam izveidoja e-veikalus, kuri pārdeva preces, ar kurām šķietami pārkāpj trešo personu preču zīmju tiesības. Raksturīgi, ka

¹ https://euiipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/resources/Research_on_Online_Business_Models_IBM/Research_on_Online_Business_Models_IBM_en.pdf.

² Pētījums, ko veicis Dānijas kibernetikas speciālists *Henrik Bjørner*, ir pieejams šeit: <http://cybercrime.eu/analysis/analysing-registration-of-previously-used-danish-domain-names/>.

domēna nosaukumu iepriekšējam izmantojumam nebija pilnīgi nekādas saistības ar precēm, ko tirgoja aizdomās turamajos e-veikalos. Kā piemēri tika minēti domēnu nosaukumi, ko iepriekš lietojuši politiķi, ārvalstu vēstniecības, komercdarbības uzņēmumi un daudzi citi domēnu nosaukuma reģistrētāji.

Laikposmā no 2014. gada oktobra līdz 2015. gada oktobrim šķietami preču zīmju tiesību pārkāpēji nekavējoties pārreģistrēja 566 .dk domēnus, kuri bija pieejami pārreģistrācijai, jo iepriekšējie reģistrētāji bija pārstājuši tos izmantot.³

Veiktajā pētījumā bija aplūkota tikai Dānijas *ccTLD* .dk, taču identificētās darbības norādīja, ka šādas pašas darbības, iespējams, šķietami preču zīmju tiesību pārkāpēji izmanto arī citās Eiropas valstīs. Pamatojoties uz šo pētījumu, *EUIPO* nolēma sīkāk pievērsties šim konkrētajam jautājumam pētījuma projekta 2. posmā, uzmanību vēršot uz četrām Eiropas valstīm ar lielu e-tirdzniecības nozari. Saskaņā ar šiem kritērijiem tika izvēlēta Zviedrija, kas arī ir Skandināvijas valsts un tādēļ līdzīga Dānijai, Vācija un Apvienotā Karaliste, kurām ir ļoti augsti attīstīta un plaša e-tirdzniecības nozare, kā arī Spānija — valsts ar plašu e-tirdzniecības nozari Dienvidēiropā.

Vispārējais e-veikalu analīzes mērķis bija noteikt e-veikalus, kuri pārdod preces, ar kurām šķietami tiek pārkāptas preču zīmju tiesības. Lai to īstenotu, tika izstrādāts automatizēts process, kurā katrs domēna nosaukums tika izvērtēts pēc analītiskiem moduļiem, lai klasificētu, vai tīmekļa vietne šķietami pārkāpj preču zīmju tiesības vai nē. Šo analītisko moduļu konkrētais mērķis bija atvieglot informācijas vākšanu un satura analīzi.

Pētījums apliecina, ka analīzes laikā situācija Zviedrijā, Vācijā un apvienotajā karalistē, bija tāda pati kā Dānijā.

3 Lūdzu, ņemiet vērā, ka šī informācija ir izgūta no iepriekš minētā Dānijas pētījuma.

<i>ccTLD</i>	Zviedrija .se	Vācija .de	Apvienotā Karaliste .uk	Spānija .es	Kopā
Analīzes periods	No 2016. gada 8. līdz 10. decembrim	No 2016. gada 23. novembra līdz 6. decembrim	No 2017. gada 26. janvāra līdz 10. februārim	No 2017. gada 10. līdz 11. janvārim	
Kopējais atklāto aktīvo domēna nosaukumu skaits <i>ccTLD</i> , kas darbojušies kā aktīvas tīmekļa vietnes.	1 259 990	11 057 426	8 158 245	1 047 780	21 523 441
Kopējais atklāto e-veikalu skaits, kuri lieto <i>ccTLD</i> domēna nosaukumu	33 212	208 939	224 154	49 147	515 452
Kopējais atklāto e-veikalu skaits, kuri šķietami pārkāpj trešo personu preču zīmju tiesības, lietojot <i>ccTLD</i> domēna nosaukumu	3 161 (9,5 % no kopējā e-veikalu skaita)	6 066 (2,9 % no kopējā e-veikalu skaita)	14 182 (6,3 % no kopējā e-veikalu skaita)	4 461 (9,1 % no kopējā e-veikalu skaita)	27 870 (5,41 % no kopējā e-veikalu skaita)
Kopējais atklāto e-veikalu skaits, kuri šķietami pārkāpj trešo personu preču zīmju tiesības, lietojot <i>ccTLD</i> domēna nosaukumu, kur domēna nosaukumu iepriekš lietojis cits reģistrētājs	2 444 (77,3 % no aizdomās turamajiem e-veikaliem)	4 864 (80,2 % no aizdomās turamajiem e-veikaliem)	10 081 (71,1 % no aizdomās turamajiem e-veikaliem)	3 612 (81,0 % no aizdomās turamajiem e-veikaliem)	21 001 (75,35 % no aizdomās turamajiem e-veikaliem)

Pētījumā tika atklāti 27 870 e-veikali, kuri pārdod preces, ar kurām šķietami pārkāpj preču zīmju tiesības Zviedrijā, Vācijā, Apvienotajā Karalistē un Spānijā. Tika konstatēts, ka 21 001 no šiem e-veikaliem (75,35 %) izmanto domēna nosaukumus, kas iepriekš izmantoti, lai virzītu interneta datplūsmu uz tīmekļa vietnēm, kas nav saistītas ar šo domēna nosaukumu sākotnējo lietojumu.

Pamatojoties uz pētījumu, ir iespējams, ka tādi paši gadījumi sastopami citās Eiropas valstīs, kur iraugsti attīstīta e-tirdzniecības nozare.

Analizējot 27 870 e-veikalus, kuri pārdod preces, ar kurām šķietami pārkāpj preču zīmju tiesības Zviedrijā, Vācijā, Apvienotajā Karalistē un Spānijā, ir identificēti vairāki šādu e-veikalu izveides modeļi. Starp tiem ir:

- produktu kategorija: visbiežāk skartās produktu kategorijas ir kurpes (67,5 % no aizdomās turamajiem e-veikaliem), un apģērbs (20,6 % gadījumu)⁴;
- visvairāk skartais zīmols: visbiežāk kaitnieciski izmantotais zīmols tika konstatēts kā visbiežāk skartais zīmols 18 % no aizdomās turamajiem e-veikaliem, savukārt otrs visbiežāk kaitnieciski izmantotais zīmols tika konstatēts kā visbiežāk skartais zīmols 11,9 % no aizdomās turamajiem e-veikaliem;
- izmantotā programmatūra: 94,6 % konstatēto aizdomās turamo e-veikalu izmantoja vienādu īpašu e-tirdzniecības programmatūru;
- reģistri: 40,78 % konstatēto aizdomās turamo e-veikalu Zviedrijā un Apvienotajā Karalistē tika reģistrēti, izmantojot to pašu reģistru;
- nosaukumu serveri: 21,3 % konstatēto aizdomās turamo e-veikalu izmantoja to pašu nosaukuma serveri;
- uzturētājvalsts: aizdomās turamo e-veikalu uzturēšanas pakalpojumu sniedzējs 25,9 % gadījumu atradās Turcijā, 19,3 % gadījumu Nīderlandē un 18,3 % gadījumu ASV.

⁴ Būtiski norādīt, ka divas galvenās produktu kategorijas atbilst divām galvenajām produktu kategorijām, ko identificējis Eurostat vispārējā apsekojumā par tiešsaistes pirkumiem: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/E-commerce_statistics_for_individuals.

Tīmekļa vietņu, kas iepriekš darbojās ar izmantotajiem domēna nosaukumiem, darbība ļoti atšķiras, taču tās var iedalīt šādās jomās:

- 1) valsts iestādes, starptautiskas organizācijas un interešu grupas;
- 2) finanšu nozare;
- 3) ziņas, plašsaziņas līdzekļi un informācijas tīmekļa vietnes;
- 4) citi uzņēmējdarbības veidi;
- 5) politiskas debates un propaganda;
- 6) brīvprātīgais darbs;
- 7) kultūras un reliģiska satura tīmekļa vietnes;
- 8) privātas apvienības;
- 9) slavenības un fanu klubi;
- 10) pieaugušo un iepazīšanās tīmekļa vietnes.

Pētījuma laikā padziļināti tika analizēti 40 e-veikali. Gadījumu pētījumus var aplūkot ziņojuma pielikumā.

Domain001	Domain007	Domain010	Domain003
<p>Domēna <i>Domain001</i>-se gadījuma pētījumā domēna nosaukuma sākotnējā lietojuma mērķis bija virzīt interneta datplūsmu uz tīmekļa vietni zviedru valodā ar informāciju no Eiropas Parlamenta Zviedrijas sabiedrībai.</p>	<p>Domēna <i>Domain007</i>-de gadījuma pētījumā domēna nosaukuma sākotnējā lietojuma mērķis bija virzīt interneta datplūsmu uz tīmekļa vietni vācu valodā ar informāciju par baleta skolu.</p>	<p>Domēna <i>Domain010</i>-co.uk gadījuma pētījumā domēna nosaukuma sākotnējā lietojuma mērķis bija virzīt interneta datplūsmu uz tīmekļa vietni angļu valodā ar informāciju par vietējiem eskorta pakalpojumiem.</p>	<p>Domēna <i>Domain003</i>-es gadījuma pētījumā domēna nosaukuma sākotnējā lietojuma mērķis bija virzīt interneta datplūsmu uz tīmekļa vietni spāņu valodā ar informāciju par vēzi un tā ārstēšanu.</p>

Nevienā no 40 veiktajiem pētījumiem netika konstatēta savstarpēja saistība starp domēna nosaukuma iepriekšējo izmantošanu un pašreizējo produktu tirdzniecību. Pat ja domēns iepriekš tika izmantots preču pārdošanai, pašreizējie e-veikali analīzes laikā pārdeva cita veida produktus.

Gadījumu pētījumi norāda, ka vienīgais domēna nosaukumu pārreģistrācijas iemesls bija gūt labumu no tīmekļa vietnes popularitātes, jo iepriekšējā tīmekļa vietne tika identificēta ar šo domēna nosaukumu. Gūtais labums ietver meklētājprogrammas indeksēšanu, publicētus pakalpojumus un/vai produktu pārskatus un saites no citām tīmekļa vietnēm, kas vēl nav ņēmušas vērā domēna nosaukuma pašreizējo lietojumu.

Sākotnēji šķiet, ka e-veikali ir nesaistīti individuāli uzņēmumi. Tomēr e-veikalu analīzē un gadījumu pētījumos ir identificētas dažādas kopīgas iezīmes attiecībā uz produktu kategorijām un piedāvātajiem zīmoliem aizdomās turamajos e-veikalos to tīmekļa vietnes tehnoloģijā, kā arī konkrētu reģistru un nosaukumu serveru izmantošanā, un uzturēšanas pakalpojumu sniedzēja izcelsmes valstīs.

Aplūkojot uzņēmējdarbības prakses struktūru un pēc 40 gadījumu pētījumu detalizētas analīzes, pētījumā nonāca pie vēl viena secinājuma: starp e-veikaliem ir ļoti iespējama augstas pakāpes saistība. Pētījums šķietami norāda: tūkstošiem e-veikalu, kas sākotnēji var likties savstarpēji nesaistīti, iespējams, ir viens vai daži uzņēmumi, kas Eiropas patērētājiem pārdod preces, ar kurām tiek pārkāptas preču zīmju tiesības.

Ziņojuma rezultāti varētu interesēt tiesībsardzības iestādes un interneta starpniekus, kā arī preču zīmju turētājus un patērētājus, lai izprastu šāda izmantotā uzņēmējdarbības modeļa mērogu un īpašības vairākās ES dalībvalstīs.

Avenida de Europa 4
E-03002 – Alicante
Spānija

www.euipo.europa.eu

Pētījums par tiešsaistes uzņēmējdarbības modeļiem, kas pārkāpj intelektuālā īpašuma tiesības — 2. posms

E-veikali, kas šķietami pārkāpj preču zīmju tiesības, lietojot iepriekš izmantotus domēna nosaukumus

Kopsavilkums